

Brussel, 8.10.2019
COM(2019) 463 final

VERSLAG VAN DE COMMISSIE AAN DE RAAD

Verslag van 2019 over de economische en sociale situatie op Gozo (Malta)

VERSLAG VAN 2019 OVER DE ECONOMISCHE EN SOCIALE SITUATIE OP GOZO (MALTA)

Onverminderd de lopende onderhandelingen over het meerjarig financieel kader voor de periode 2021-2027, en overeenkomstig verklaring 36 over de eilandregio Gozo, gehecht aan het Verdrag betreffende de toetreding van Malta, heeft de regering van Malta de Commissie in februari 2019 verzocht verslag uit te brengen aan de Raad over de economische en sociale situatie op Gozo en met name over de verschillende niveaus van sociale en economische ontwikkeling tussen Gozo en Malta en passende maatregelen voor te stellen voor de verdere integratie van Gozo in de interne markt.

In dit verslag worden de stand van ontwikkeling van Gozo en de ontwikkeling van verschillen binnen Malta beoordeeld. Deze beoordeling is gebaseerd op recente trends bij een aantal dimensies en indicatoren die relevant zijn voor de ontwikkeling van Gozo, d.w.z. demografie en arbeidsmarkt, structuur van de economie en economische groei, geografische kenmerken en bereikbaarheid. In dit document wordt Gozo ook vergeleken met de rest van Malta en met andere Europese regio's. Tot slot wordt geanalyseerd hoe het cohesiebeleid beantwoordt aan de ontwikkelingsbehoeften van Gozo.

In het verslag wordt gebruikgemaakt van regionale statistieken van Eurostat en het Maltese bureau voor de statistiek.

1. ANALYSE VAN DE ECONOMISCHE EN SOCIALE SITUATIE OP GOZO

1.1. Geografische kenmerken en landgebruik

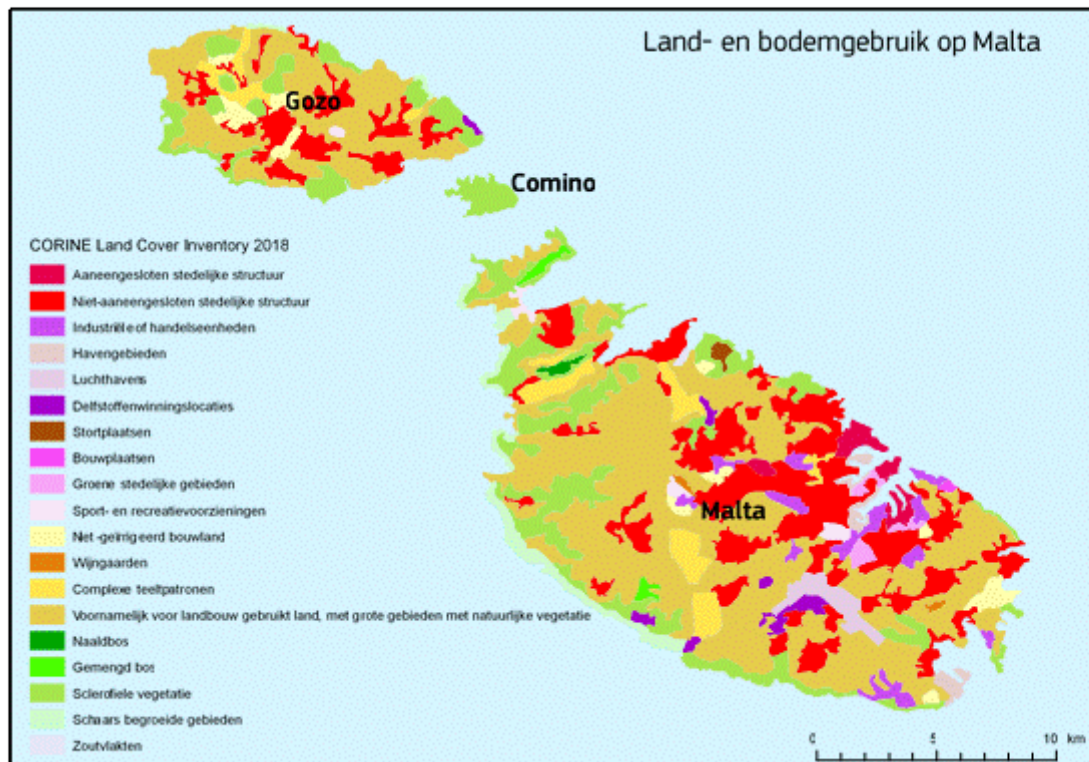
Gozo is qua oppervlak en bevolking het op een na belangrijkste eiland van de Maltese eilandengroep. Het ligt 5 km ten noordwesten van het eiland Malta. Het eiland Comino bevindt zich tussen Malta en Gozo op minder dan 1 kilometer van Gozo en is vrijwel onbewoond¹. Wat betreft land- en bodemgebruik² beslaat de stedelijke structuur 21 % van het oppervlak van Gozo en Comino, en nemen landbouw, natuurgebieden en bossen 77,5 % voor hun rekening. Ter vergelijking: op het hoofdeiland Malta nemen het stedelijk gebied (23 %) en industrie, handel en vervoer (5,7 %) iets meer ruimte in beslag dan landbouw, natuurgebieden en bossen (66,7 %). Het landgebruik weerspiegelt de hogere bevolkingsdichtheid en industrialisatiegraad van Malta vergeleken met Gozo en de belangrijke rol van de landbouw in de Gozitaanse economie.

Wat de statistische classificatie als regio betreft, is Malta een land, een NUTS 1- en een NUTS 2-regio. Op NUTS 3-niveau bestaat het land uit twee regio's: het eiland Malta en de eilanden Gozo en Comino.

¹ Wanneer wordt verwezen naar de NUTS 3-regio, wordt in het verslag het begrip "Gozo en Comino" gebruikt, maar gezien het feit dat Comino vrijwel onbewoond is, wordt voor de beschrijving van statistische trends "Gozo" gebruikt.

² De cijfers zijn afkomstig uit de Corine Land Cover Inventory 2018. De som van de percentages is lager dan 100 % omdat een aantal restcategorieën zoals stortplaatsen, bouwplaatsen enz. buiten beschouwing is gelaten.

Kaart 1. Land- en bodemgebruik op Malta, Gozo en Comino

Bron: Corine Land Cover Inventory 2018.

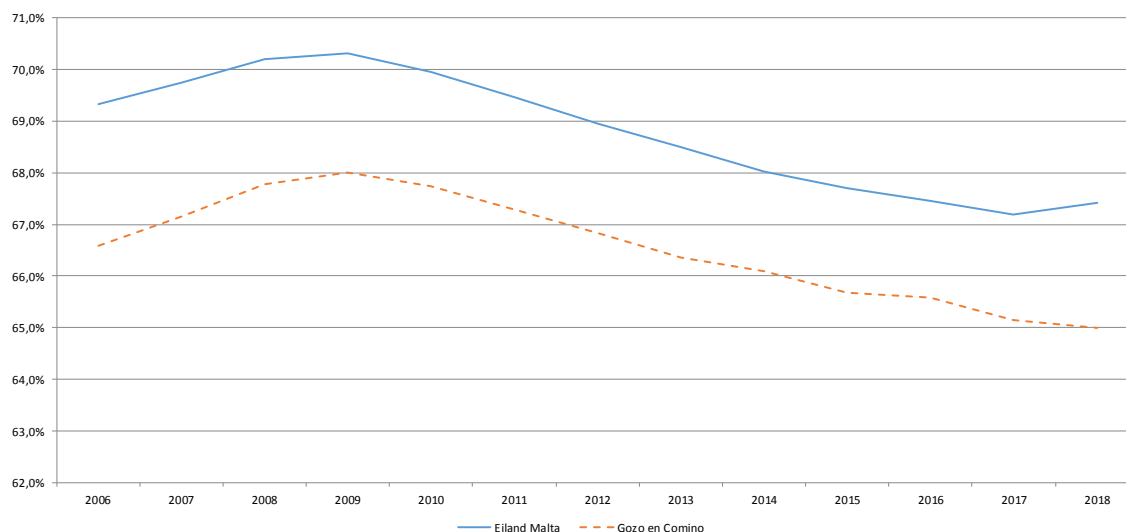
1.2. Bevolking

In januari 2018 had Gozo 32 723 inwoners, zo'n 6,9 % van de Maltese bevolking. Gozo had in 2018 een bevolkingsdichtheid van 474,5 inwoners per km², circa een kwart van de dichtheid op het eiland Malta (1 793,8 inwoners per km² in hetzelfde jaar). Ongeveer 21 % van de bevolking woont in Victoria (ook wel Rabat genoemd), de grootste stad op het eiland Gozo.

In absolute termen is de bevolking van Gozo tussen 2006 en 2018 met circa 1 700 inwoners toegenomen. Relatief gezien is de bevolking van Gozo in de periode 2006-2018 met gemiddeld 0,4 % per jaar gegroeid, tegen een bevolkingsgroei van 1,4 % (goed voor een bevolkingstoename van 69 000) over dezelfde periode op het eiland Malta, die mede het gevolg is van een aanzienlijke toename van de migratie vanaf 2012. Dit verschil in groei heeft ertoe geleid dat het aandeel van de Maltezen op Gozo is afgenomen van 7,7 % in 2006 naar 6,9 % in 2018.

Een van de oorzaken voor deze ontwikkeling is de vergrijzing. Het aandeel inwoners van Gozo van 65 jaar en ouder is tussen 2006 en 2018 met 8 procentpunten toegenomen, tegen een toename van 2 procentpunten voor het eiland Malta. Hoewel beide regio's een sterke vergrijzing kennen, ligt het bevolkingsaandeel in de werkende leeftijd (15-64 jaar) voor het eiland Malta grofweg 2 procentpunten (p.p.) hoger dan hetzelfde aandeel voor het eiland Gozo.

Grafiek 1. Ontwikkeling van het bevolkingsaandeel in de werkende leeftijd (15-64 jaar) ten opzichte van de totale bevolking woonachtig in de regio's Malta, Gozo en Comino, 2006-2018

Bron: Eurostat

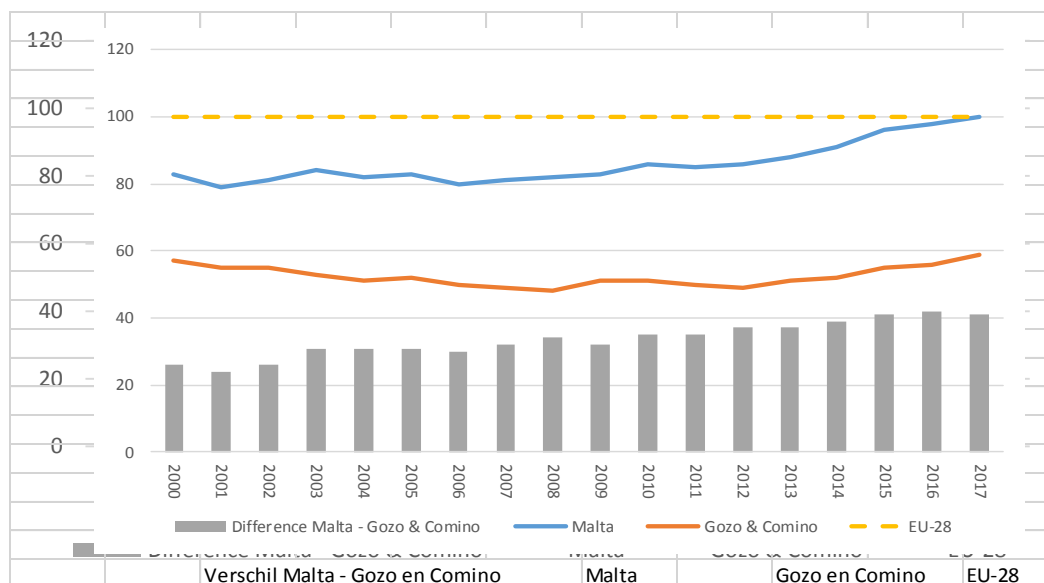
1.3. Economische ontwikkeling

In 2017 bedroeg het bbp per hoofd van de bevolking op Gozo uitgedrukt in koopkrachtstandaarden (KKS) 60 % van het gemiddelde in de EU-28. Hiermee ligt het beduidend lager dan op Malta, waar het bbp per hoofd rond het gemiddelde van de EU-28 ligt. Tussen 2000 en 2011 bleef het bbp per hoofd van de bevolking voor het eiland Malta onder het EU-gemiddelde. Vanaf 2012 maakte Malta een inhaalslag. Het bbp per hoofd van de bevolking op Gozo daalde tussen 2000 en 2007 daarentegen ten opzichte van het EU-gemiddelde. In 2008 kwam er een einde aan deze neerwaartse trend. Sinds 2013 beweegt het bbp van de regio zich richting het EU-gemiddelde, maar in een langzamer tempo dan het hoofdeiland.

De kloof in relatieve economische ontwikkeling tussen de twee eilanden is tussen 2000 en 2017 groter geworden, van 26 naar 41 procentpunten. Er moet echter worden opgemerkt dat werknemers door de relatieve nabijheid van de twee eilanden op Gozo kunnen blijven wonen en naar het eiland Malta kunnen pendelen. Meer dan 20 % van de beroepsbevolking op Gozo werkt op het eiland Malta. Het bbp per hoofd van de bevolking meet economische activiteiten aan de productiezijde en laat het gezinsinkomen buiten beschouwing. Het bbp per hoofd van de bevolking geeft daarom een te lage waarde voor de reële economische welvaart van Gozitaanse burgers.

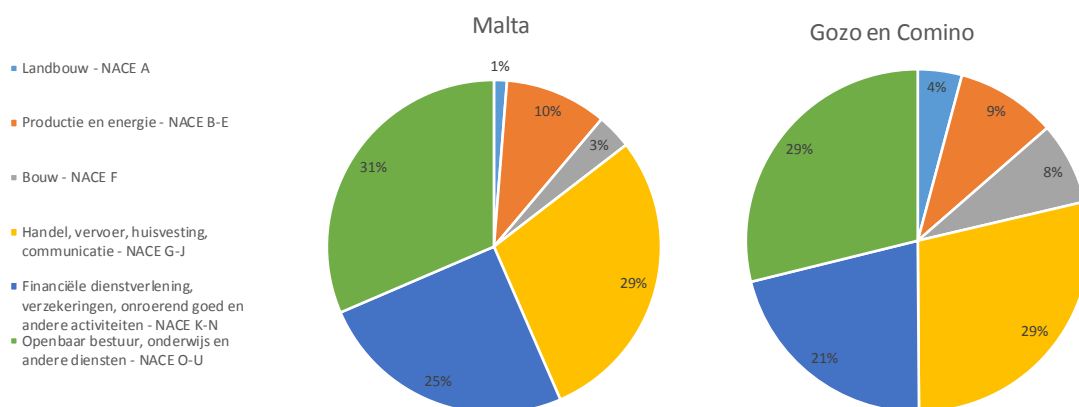
Wat betreft de sectorale samenstelling van de bruto toegevoegde waarde in de twee regio's, is de economie van Gozo over het algemeen sterker afhankelijk van landbouw en visserij (+3 p.p.) en de bouw (+5 p.p.) dan het eiland Malta, en spelen financiële dienstverlening, verzekeringen, onroerend goed en overige diensten een ondergeschikte rol (-4 p.p.)

Grafiek 2. Ontwikkeling van het bbp per hoofd van de bevolking in koopkrachtstandaarden in de regio's Malta, Gozo en Comino, 2000-2017 (EU-28 = 100)

Bron: Eurostat

Grafiek 3. Samenstelling van de bruto toegevoegde waarde 2016 in de regio's Malta, Gozo en Comino

Bron: Eurostat

1.4. Arbeidsmarkt

De werkgelegenheid maakte op Malta en Gozo in de periode 2015-2017 een vergelijkbare ontwikkeling door, met jaarlijkse groeipercentages tussen 5 % en 6 %, waarbij Gozo tussen 2016 en 2017 een iets hogere groei van de werkgelegenheid zag dan Malta. Op beide eilanden nam de arbeidsparticipatie in dezelfde periode toe, al verliep de groei op Gozo tussen 2015 en 2017 sneller (toename van circa +4 p.p. per jaar) dan op Malta. In 2017 overtrof de arbeidsparticipatie op Gozo (74 %) die van Malta (72 %).

Doordat de twee eilanden dicht bij elkaar liggen en zijn verbonden door de frequente veerdiensten is het mogelijk van Gozo naar Malta te pendelen: als we de werkgelegenheid per woonplaats vergelijken met de werkgelegenheid per plaats van werkzaamheden, blijken ruim 3 500 inwoners van Gozo op het eiland Malta te werken, wat neerkomt op circa 22 % van de lokale beroepsbevolking.

Tabel 1. Werkgelegenheid per woonplaats en per plaats van werkzaamheden op Malta, Gozo en Comino, en arbeidsparticipatie

<i>Werkgelegenheid per woonplaats</i>	2015	2016	2017	Groei 2015-2016	Groei 2016-2017
Malta	194 329	205 002	216 492	5,5 %	5,6 %
Gozo en Comino	13 901	14 678	15 677	5,6 %	6,8 %
<i>Werkgelegenheid per plaats van werkzaamheden</i>	2015	2016	2017	Groei 2015-2016	Groei 2016-2017
Malta	197 403	208 423	219 998	5,6 %	5,6 %
Gozo en Comino	10 827	11 257	12 171	4,0 %	8,1 %

<i>Verschil (forenzen)</i>	3 074	3 421	3 506
----------------------------	-------	-------	-------

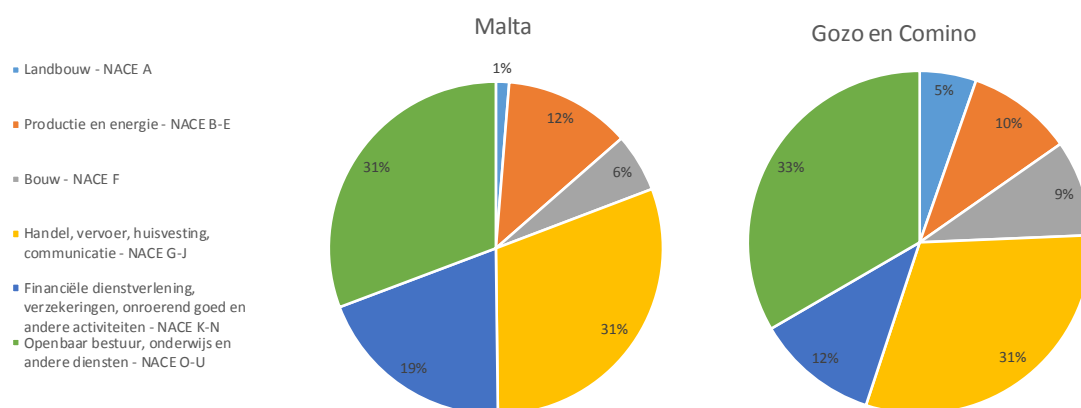
<i>Arbeidsparticipatie</i>	2015	2016	2017
Malta	69 %	71 %	72 %
Gozo en Comino	66 %	70 %	74 %

Arbeidsparticipatie berekend met de bevolking tussen 15 en 64 jaar als noemer.

Bron: Nationale bureau voor de statistiek van Malta en Eurostat.

De samenstelling van de beroepsbevolking op de twee eilanden is zeer vergelijkbaar met de samenstelling van de bruto toegevoegde waarde: op Gozo zijn 4 p.p. meer mensen werkzaam in de landbouw en visserij, en 3 p.p. meer in de bouw dan op Malta, maar 7 p.p. minder in de financiële dienstverlening, verzekeringen, onroerend goed en overige dienstverlening.

Grafiek 4. Samenstelling van de werkgelegenheid in de regio's Malta, Gozo en Comino in 2016

Bron: Eurostat

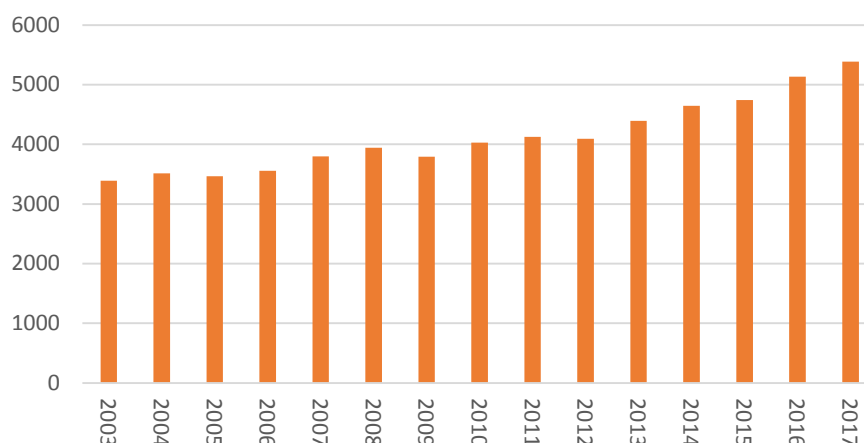
1.5. Bereikbaarheid en toerisme

Gozo ligt op een afstand van 5,3 km van het hoofdeiland. Bij goed weer bedraagt de reistijd per veerboot tussen de twee eilanden ongeveer dertig minuten. Zoals reeds werd aangegeven, maken veel werknemers gebruik van de frequente veerdiensten tussen Gozo en Malta om van Gozo naar het hoofdeiland Malta te pendelen, en dan met name naar de hoofdstad.

Het aantal passagiers dat tussen de havens Ċirkewwa op Malta en Mgarr op Gozo reist, is tussen 2003 en 2017 met bijna 60 % toegenomen en tussen 2010 en 2017 met bijna 34 %. Dit komt neer op een gemiddelde jaarlijkse toename van het aantal zeepassagiers tussen de twee havens van 3,4 %; tussen 2013 en 2017 zien we een forsere toename met een jaarlijkse groei van bijna 6 %.

Gozo is niet alleen een woonplaats voor forenzen; het trekt ook toeristen aan. Net als Malta vertoont het aantal toeristen op Gozo in de periode 2012-2017 een stijgende lijn, al is de toename op Gozo iets lager dan op het hoofdeiland (+33 % vs. +36 %). Het aantal toeristen dat Gozo en Comino bezoekt en ten minste één nacht blijft, is in elk geval lager dan het aantal toeristen dat het eiland Malta bezoekt. Toch was het aantal toeristen in 2017 bijna drie keer zo hoog als het aantal inwoners van Gozo. Het aantal bedden nam op Gozo sneller toe dan op Malta, van 1 756 naar 2 165 eenheden tussen 2012 en 2017 (+23 %), tegen ongeveer 40 000 beschikbare eenheden op Malta (+7 %). De duur van het verblijf is doorgaans echter korter: toeristen blijven gemiddeld 5 nachten op Malta, tegen 3 nachten op Gozo en Comino.

Grafiek 5. Ontwikkeling van het aantal passagiers tussen de zeehavens Ċirkewwa en Mġarr (in duizenden)

Bron: Eurostat

Tabel 2. Aantal gasten en bedden op Malta en Gozo

<i>Aantal gasten</i>	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Toename 2012-2017	Gemiddelde jaarlijkse groei
Malta	1 274 123	1 377 594	1 464 903	1 499 117	1 532 666	1 731 687	36 %	6,3 %
Gozo en Comino	73 585	83 051	86 644	86 951	86 866	97 781	33 %	5,9 %
<i>Aantal bedden</i>	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Toename 2012-2017	Gemiddelde jaarlijkse groei
Malta	38 187	40 895	39 473	40 217	39 163	40 762	7 %	1,3 %
Gozo en Comino	1 756	1 800	1 855	1 948	2 074	2 165	23 %	4,3 %

Bron: Nationaal bureau voor de statistiek, Malta.

1.6. Vergelijking met andere Europese eilanden

Vergeleken met andere eilandregio's van vergelijkbare grootte (in termen van bevolking) was het bbp per hoofd van de bevolking op Gozo en Comino uitgedrukt in KKS in 2016 over het algemeen lager dan op andere eilanden, met uitzondering van de Griekse eilandregio's Lesbos, Limnos, Ikaria, Samos en Chios. Gozo en Comino behoren echter tot de kleine groep eilandregio's waar het bbp per hoofd van de bevolking is toegenomen, met name in de periode sinds de financiële crisis (2009-2016).

Tabel 3. Ontwikkeling van het bbp per hoofd van de bevolking in koopkrachtstandaarden in geselecteerde eilandregio's (EU-28 = 100)

EU-land	NUTS 3-regio	2002	2009	2016	Jaarlijks groeipercentage e 2002-2016	Jaarlijks groeipercentage e 2009-2016
DK	Bornholm	88	87	89	0,1 %	0,3 %
ES	Fuerteventura	132	88	85	-3,1 %	-0,5 %
ES	Menorca	103	85	75	-2,2 %	-1,8 %
ES	El Hierro	72	87	65	-0,7 %	-4,1 %
ES	La Gomera	85	87	70	-1,4 %	-3,1 %
ES	La Palma	66	80	68	0,2 %	-2,3 %
FI	Åland	151	144	129	-1,1 %	-1,6 %
EL	Chios	66	73	50	-2,0 %	-5,3 %
EL	Zakynthos	104	104	75	-2,3 %	-4,6 %
EL	Ikaria, Samos	65	79	51	-1,7 %	-6,1 %
EL	Ithaki, Kefallinia	89	94	60	-2,8 %	-6,2 %
EL	Lesbos, Limnos	64	74	51	-1,6 %	-5,2 %
MT	Gozo en Comino	55	51	56	0,1 %	1,3 %
SE	Gotlands län	98	93	92	-0,5 %	-0,2 %
UK	Western Isles	88	88	76	-1,0 %	-2,1 %
UK	Shetlandeilanden	135	127	133	-0,1 %	0,7 %
UK	Orkneyeilanden	95	95	95	0,0 %	0,0 %

Bron: Eurostat

1.7. Interne verschillen

In dit verslag worden regionale verschillen binnen NUTS 2-regio's gemeten aan de hand van het bbp per hoofd van de bevolking op NUTS 3-niveau. In het geval van Malta zijn het eiland Malta en de eilanden Gozo en Comino twee NUTS 3-regio's die deel uitmaken van een enkele NUTS 2-regio die samenvalt met het land Malta.

Interne verschillen kunnen uiteraard alleen worden beoordeeld als NUTS 2-regio's zijn onderverdeeld in NUTS 3-regio's. Het aantal NUTS 3-gebieden binnen elke NUTS 2-regio is doorgaans van invloed op de meetwaarden van regionale verschillen.

In dit verslag worden daarom vier meetwaarden voor interne verschillen gebruikt en wordt gekeken naar drie verschillende soorten NUTS 2-regio's: 1) alle NUTS 2-regio's in de Unie; 2) NUTS 2-overgangsregio's (waar het bbp per hoofd van de bevolking 75 % tot 90 % van het EU-gemiddelde bedraagt); 3) NUTS 2-regio's waarvan een hoofdstad deel uitmaakt, met uitzondering van de regio's die niet verder zijn onderverdeeld in NUTS 3-gebieden.

De vier indicatoren zijn:

- De **variatiecoëfficiënt**: de verhouding tussen de standaardafwijking van alle NUTS 3-regio's met het gemiddelde bbp per hoofd van de bevolking van NUTS 2-regio's. Van de vier meetwaarden is deze indicator het minst afhankelijk van het aantal NUTS 3-regio's binnen de onderzochte NUTS 2-regio.

- De **Gini-index**: een index tussen 0 en 1, waarbij 0 staat voor een situatie van volledige gelijkheid in alle NUTS 3-regio's, en 1 voor een situatie waarbij het bbp is geconcentreerd in één NUTS 3-regio.
- De **Theil-index**: een index die waarden dicht bij nul oplevert naarmate interne verschillen kleiner worden.
- De **min/max-verhouding**: een eenvoudige verhouding tussen het bbp per hoofd van de bevolking in de NUTS 3-regio met de laagste waarde en de NUTS 3-regio met de hoogste waarde binnen dezelfde NUTS 2-regio. Van de vier meetwaarden is deze indicator het meest afhankelijk van het aantal NUTS 3-regio's in elk NUTS 2-gebied.

Regio's met weinig interne verschillen scoren het hoogst: de scores voor de variatiecoëfficiënt, de Gini-index en de Theil-index worden in oplopende volgorde berekend, en voor de min/max-verhouding in aflopende volgorde.

De resultaten voor Malta worden in tabel 4 weergegeven.

Wanneer de scores **voor alle 237 NUTS 2-regio's** die zijn onderverdeeld in NUTS 3-regio's worden berekend, leveren de Theil-index en de variatiecoëfficiënt voor Malta vergelijkbare resultaten op (respectievelijk 99^e/237 en 86^e/237). De Gini-index lijkt de economische verschillen binnen Malta te laag in te schatten (33^e/237), terwijl de min/max-verhouding deze juist te hoog lijkt in te schatten (164^e/237).

De scores **voor de 46 NUTS 2-overgangsregio's** geven een iets duidelijker beeld. De Theil-index en de variatiecoëfficiënt geven wederom bijna dezelfde scores voor Malta (respectievelijk 26e/46 en 24e/46); de Gini-index kent Malta een 11e plaats toe, en bij de min/max-verhouding komt het land op de 39e plaats.

Tot slot: Malta is tevens een **hoofdstadregio** en wordt daarom in een derde regioselectie ingedeeld bij de andere 15 hoofdstadregio's in Europa met meer dan één NUTS 3-regio. Volgens de variatiecoëfficiënt, de Gini-index en de Theil-index behaalt Malta een 1e plaats, en een tweede plaats volgens de min/max-verhouding, en doet het wat interne verschillen betreft over het algemeen dus beter dan de overige hoofdstadregio's in de EU.

Tabel 4. Vergelijkende analyse van regionale verschillen op Malta in termen van bbp per hoofd van de bevolking van 2016 op basis van vier verschillende indicatoren en drie verschillende scoreselecties

Waarden van de vier indicatoren voor het meten van regionale ongelijkheden – Malta

Variatiecoëfficiënt	Gini-index	Theil-index	Min/max-verhouding
0,11	0,03	0,01	0,57

Score van Malta ten opzichte van alle NUTS 2-regio's in de EU met meer dan één NUTS 3-regio (237 regio's)

Variatiecoëfficiënt	Gini-index	Theil-index	Min/max-verhouding
86	33	99	164

Score van Malta ten opzichte van alle NUTS 2-overgangsregio's in de EU met meer dan één NUTS 3-regio (46 regio's)

Variatiecoëfficiënt	Gini-index	Theil-index	Min/max-verhouding
24	11	26	39

Score van Malta ten opzichte van alle NUTS 2-hoofdstadregio's in de EU met meer dan één NUTS 3-regio (15 regio's)*

Variatiecoëfficiënt	Gini-index	Theil-index	Min/max-verhouding
1	1	1	2

*Hoofdstadregio's voor de volgende landen: BG, DK, EE, EL, FR, HR, IE, IT, LV, MT, NL, PL, RO, SI en UK.

Bron: Berekening DG REGIO op basis van gegevens van Eurostat.

2. UITVOERING VAN HET COHESIEBELEID OP GOZO

Voor de programmeringsperioden 2007-2013 en 2014-2020 is respectievelijk 11 % en 10 % van de totale beschikbare begroting uit het EFRO, ESF en CF bestemd voor territoriale investeringen op Gozo. Dit is iets meer dan het aandeel van de bevolking van Gozo (circa 7 %), omdat met deze investeringen met name wordt beoogd de verschillen met Malta te verkleinen, zoals uiteengezet in hoofdstuk 1.

De belangrijkste investeringsgebieden voor 2007-2013 waren Investeren in concurrentievermogen en levenskwaliteit en Mensen meer mogelijkheden op de arbeidsmarkt en een betere levenskwaliteit bieden, samen goed voor 107,3 miljoen EUR. Voor de periode 2014-2020 is tot 1 mei 2019 95,6 miljoen EUR besteed.

De steunmaatregelen op Gozo bestrijken een breed scala van terreinen, en er wordt veel geïnvesteerd in onder meer wegen, vervoer, water en infrastructuur voor hernieuwbare

energie, afvalverwerkingsinstallaties en herstel van historische locaties, met name van de “Cittadella”, waarvoor 12 miljoen EUR uit EU-fondsen is vrijgemaakt. Gozo heeft ook middelen uit het EFMZV ontvangen als steun voor de visserijsector voor het moderniseren van de haveninfrastructuur voor vissers in Mgarr en Xlendi en de aanleg van nieuwe havenvoorzieningen.

Het ESF heeft naast een steunbedrag van 12,4 miljoen EUR voor 79 projecten ook steun verleend aan verhoging van de deelname aan onderwijs en opleiding op het gebied van kwaliteit en arbeidsmarkt, loopbaanbegeleiding, vergroting van de inzetbaarheid en het aanpassingsvermogen van arbeidskrachten en de sociale inclusie van kansarme groepen.

Voor de volgende programmeringsperiode 2021-2027 bedraagt de totale EU-bijdrage van het EFRO, het ESF+ en het Cohesiefonds voor de gehele Maltese eilandengroep³ 672,8 miljoen EUR, 5 % minder dan de 708 miljoen EUR die voor 2014-2020 is gereserveerd. Hieraan valt af te lezen dat het land de afgelopen jaren een flinke inhaalslag heeft gemaakt richting het EU-gemiddelde. Bij de besprekingen over de investeringsprioriteiten voor programma's voor de programmeringsperiode 2021-2027 zullen het landenverslag Malta 2019⁴ van 27 februari 2019 en de landspecifieke aanbevelingen die op 9 juli 2019 door de Raad zijn vastgesteld, als uitgangspunt worden genomen. Hiermee wordt niet vooruitgelopen op de belangrijke vraag welk deel van de fondsen aan Gozo/Comino zal worden toegewezen.

3. CONCLUSIES

Uit de statistische analyse in dit verslag komt naar voren dat de verschillen tussen het bbp per hoofd van de bevolking op Gozo en het hoofdeiland Malta in de loop van de tijd iets zijn toegenomen. Voor deze trend zijn verschillende verklaringen te vinden. Een belangrijk punt is dat de dienstensector een groter aandeel heeft in de economie van het eiland Malta dan op het eiland Gozo, waar de landbouw, visserij en bouw een grotere rol spelen. Doordat de economie van Malta een ander zwaartepunt heeft, kent het eiland een hogere economische groei dan Gozo.

De afgelopen jaren heeft Gozo sneller zijn achterstand op het EU-gemiddelde weten in te halen dan andere eilandregio's in de EU. Dit is mogelijk te danken aan overloopeffecten van de nabijheid tot het hoofdeiland Malta, met name door forenzen en de groei van het toerisme in de regio.

Als we de economische situatie van Malta vergelijken met die van andere overgangsregio's in de EU, zijn de interne verschillen ongeveer even groot als bij andere overgangsregio's.

Er zij ook op gewezen dat de reële economische welvaart van de inwoners van Gozo onvoldoende terugkomt in het bbp per hoofd van de bevolking als indicator, aangezien een groot deel van de werknemers naar het eiland Malta pendelt.

Er is vooruitgang geboekt op het vlak van bereikbaarheid ten behoeve van zowel het toerisme als de werknemers die van Gozo naar Malta pendelen. Het cohesiebeleid heeft

³ Bijlage XXIII bij het voorstel van de Commissie voor een verordening – COM(2018) 375 final.

⁴ SWD(2019) 1017 final.

bijgedragen aan dit succes door aanzienlijke investeringen in weg- en zeevervoersinfrastructuur, energie en gezondheidszorg en steun aan de renovatie van cultureel erfgoed.

In het kader van de voorbereiding van de partnerschapsovereenkomst: 2021-2027 en operationele programma's is de Maltese autoriteiten gevraagd geschikte investeringsprojecten en mogelijke structurele maatregelen op nationaal en Gozitaans niveau voor te stellen om de achterstand in het bbp per hoofd van de bevolking in te lopen. Of de steun aan de inhaalslag die Gozo maakt meer vruchten zal afwerpen, hangt ervan af of er rekening wordt gehouden met de specifieke kenmerken van Gozo, zoals de snel vergrijzende bevolking.